

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **431** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 12 maart 2010 (2009-2010)

Gedachtewisseling

over de evaluatieverslagen van de lopende
milieubeleidsovereenkomsten

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de heer Wilfried Vandaele

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Martens.

Vaste leden:

de heer Lode Ceyskens, mevrouw Tinne Rombouts, de heer Johan Sauwens, mevrouw Valerie Taelman;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;
mevrouw Liesbeth Homans, de heer Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorum.

Plaatsvervangers:

de heer Robrecht Bothuyne, de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heer Jan Verfaillie;
mevrouw Katleen Martens, de heren Stefaan Sintobin, Wim Wienen;
de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Els Robeyns;
de dames Sophie De Wit, Tine Eerlingen;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Dirk Peeters.

INHOUD

Evaluatieverslagen van de milieubeleidsovereenkomsten

1. Afvalbanden.....	4
2. Afgedankte voertuigen	6
3. Afvalbatterijen	8
4. Afvalloodstartbatterijen	9
5. Afvalfotochemicaliën	9
6. Afgedankte elektrische en elektronische apparaten	9
7. Afgewerkte olie	11
8. Persdrukwerk	12
9. Reclamedrukwerk	12
10. Oude en vervallen geneesmiddelen	13
11. Gebruikte frituurvetten en -oliën.....	14
12. Algemeen	14
13. Conclusie	16

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed hield op 26 januari 2010 een gedachtewisseling over de evaluatieverslagen van de milieubeleidsovereenkomsten voor afvalbanden, afgedankte voertuigen, afvalbatterijen, afvalloodstartbatterijen, afvalfotochemicaliën, afgedankte elektrische en elektronische apparaten, afgewerkte olie, persdrukwerk, reclaimedrukwerk, oude en vervallen geneesmiddelen en gebruikte frituurvetten en -oliën.

Deze verslagen werden aan de commissie bezorgd in uitvoering van artikel 12 van het decreet van 15 juni 1994 betreffende de milieubeleidsovereenkomsten. Ze worden in de commissie kort toegelicht door een vertegenwoordiger van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM).

1. Afvalbanden

De heer *Roeland Bracke*, themaverantwoordelijke aanvaardingsplichten van de OVAM, zegt dat de milieubeleidsovereenkomst (MBO) Afvalbanden afgelopen is eind 2008, maar in praktijk wordt voortgezet tot er een nieuwe MBO is. Er is 53.393 ton banden ingezameld, goed voor 108 percent van de banden die op de markt gebracht zijn. De inzamelingsdoelstelling werd dus ruim gehaald.

Wat de verwerking betreft, is ongeveer 5 percent van de ingezamelde banden opnieuw gebruikt, 50 percent van het materiaal is gerecycleerd. De energetische valorisatie bedraagt 34 percent. Enkel voor loopvlakvernieuwing werd de doelstelling niet gehaald: slechts 10 percent terwijl de doelstelling 25 percent is. Een mogelijke verklaring is dat het moeilijk is de loopvlakvernieuwing in kaart te brengen en dat 10 percent dus een onderschatting is. Banden met een positieve waarde, vooral in de vrachtwagenindustrie, komen niet in het recyclagesysteem terecht.

De procedure voor een nieuwe MBO is gestart. Sinds midden 2009 bestaat er ook een aanvaardingsplicht voor de banden van de eerste montage, dat zijn banden die in de fabriek op nieuwe auto's worden geplaatst. Er komen nieuwe doelstellingen in de MBO maar ook de wetgeving is reeds aangepast. Zo zullen hergebruik en loopvlakvernieuwing geen aparte categorieën meer vormen. De algemene doelstelling voor hergebruik, recyclage en loopvlakvernieuwing zal 55 percent zijn.

Recytyre kende in 2008 een verlies van 1,3 miljoen euro. Ook in 2009 wordt er een aanzienlijk verlies verwacht. OVAM wil dat goed opvolgen opdat het niet verder escaleert.

Mevrouw *Valerie Taeldeman* vraagt wie de afvalbanden inzamelt en wat ermee gebeurt.

De heer *Roeland Bracke* zegt dat er een gratis inzamelplicht bestaat. Banden worden meestal vervangen in garages of bandencentrales. De banden worden daar opgehaald door inzamelaars, dat zijn operatoren die daarvoor erkend zijn. De banden worden naar verschillende verwerkers gebracht. De banden worden onder meer vernalen tot granulaat. Een ander deel wordt verbrand waarbij de energie wordt gerecupereerd. Bij banden die nog in redelijke staat zijn, wordt het loopvlak vernieuwd zodat ze opnieuw kunnen worden gebruikt.

Recytyre is het beheersorganisme van de producenten. De consument betaalt een recyclagebijdrage bij de aankoop van een band. De producenten zijn verplicht om afvalbanden in te zamelen en bepaalde doelstellingen inzake nuttige toepassing bij de verwerking te behalen. Zij richten daarvoor meestal een vzw op, een beheersorganisme, dat de praktische uitwerking organiseert: het int de milieubijdrage van de particulieren en betaalt daarmee de organisaties die banden inzamelen en verwerken. De bijdrage is momenteel te laag om alle activiteiten te financieren.

De heer *Bart Martens*, voorzitter, informeert de leden dat de MBO's voortvloeien uit het decreet betreffende de milieubeleidsovereenkomsten. De aanvaardingsplicht in het Afvalstoffendecreet bepaalt dat elke invoerder of producent die onder de aanvaardingsplicht valt, ofwel een individueel afvalbeheersplan indient bij OVAM, ofwel aansluit bij een beheersorganisme, erkend door OVAM en de Vlaamse Regering, om via een MBO de aanvaardingsplicht vorm te geven. Het decreet op de MBO's bepaalt dat het parlement ontwerpen van nieuwe MBO's met een motie kan afwijzen, maar ook dat het een bestaande MBO kan laten stopzetten als het problemen detecteert bij de bespreking van de jaarverslagen.

De heer Martens laat verder opmerken dat de aanvaarding van afvalbanden op landbouwbedrijven nog steeds een probleem is. Wordt dat in de nieuwe overeenkomst voor afvalbanden opgelost?

De heer *Hugo Geerts*, kabinetsmedewerker van de minister van Leefmilieu, zegt dat in het ontwerp van nieuwe MBO de aanvaardingsplicht voor landbouwbanden geregeld wordt door een samenwerking tussen de bandensector, de Vlaamse overheid en de landbouwsector. In de mate van het mogelijke zal ook met de gemeenten worden samengewerkt.

De heer *Hermes Sanctorum* vraagt wat er gebeurt met de banden die niet worden ingezameld.

De heer *Roeland Bracke* wijst erop dat 108 percent van het aantal banden dat verkocht is, wordt ingezameld. De reststroom is dus zeer beperkt. De oude banden worden gratis ingezameld, maar als de banden nog in goede staat zijn, is het soms voordeliger ze te verkopen aan een bedrijf dat loopvlakken vernieuwt.

De heer *Wilfried Vandaele* begrijpt dat de sector het verlies zelf kan oplossen als hij hogere bijdragen vraagt aan zijn leden. Voor de banden, gebruikt als afdek materiaal in de landbouw, bestaat er momenteel een apart systeem met eigen vergoedingen. Maar dat zou in de nieuwe overeenkomst veranderen.

De heer *Bart Martens* stelt vast dat andere beheersorganismen winst maken, terwijl Recytire met financiële problemen kampt. Leggen de MBO's regels op voor de hoogte van de verwijderingsbijdrage?

De heer *Roeland Bracke* verwijst naar een wijziging van het Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en -beheer (VLAREA) die in mei 2009 in werking is getreden. Daarin staat onder andere dat beheersorganismen bij het afsluiten van een MBO een financieel plan moeten indienen en dat jaarlijks moeten actualiseren. Sindsdien heeft OVAM meer inspraak en mogelijkheden om op te treden. Voor financieringskwesties heeft OVAM enkel een adviesbevoegdheid. De overheid wil daar immers niet de zeggenschap over hebben om te vermijden dat ze mee verantwoordelijk wordt voor eventuele tekorten. De ontvangsten uit de milieubijdrage zijn meestal goed te begroten, maar vooral de verwerkingskosten zijn moeilijker in te schatten. In veel gevallen, onder meer bij elektronisch schroot, bij voertuigwrakken en bij batterijen, zijn die afhankelijk van de metaalprijzen die sterke schommelingen kennen.

De heer *Bart Martens* weet dat de Beroepsvereniging Gebruikte Banden bij de commissieleden heeft geklaagd over het feit dat de nieuwe MBO geen aparte doelstellingen voor loopvlakvernieuwing inhoudt. Is die sector betrokken bij de opmaak van de MBO? Zal de nieuwe MBO de doodsteek voor loopvlakvernieuwing betekenen? Loopvlakvernieuwing is te kiezen boven andere verwerkingsvormen.

De heer *Roeland Bracke* antwoordt dat OVAM na afronding van de onderhandelingen een consultatievergadering heeft georganiseerd waarop ook die federatie uitgenodigd was. De federatie heeft haar standpunt kunnen verdedigen. De MBO zal nu de door het decreet opgelegde inspraakrondes doorlopen. De Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Miniraad) zal advies geven en de ontwerpen worden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en in de media. Elke organisatie of natuurlijk persoon, kan in het openbaar onderzoek opmerkingen geven.

Loopvlakvernieuwing is geen aparte doelstelling in de nieuwe MBO meer, precies omdat het heel moeilijk te controleren is hoeveel banden er exact worden vernieuwd. Zoals gezegd, is er een apart circuit waarbij de banden rechtstreeks aan de loopvlakvernieuwingsbedrijven worden aangeboden. Loopvlakvernieuwing blijft belangrijk. Het beheersorganisme zal dan ook een studie laten uitvoeren naar de mogelijkheden ervan. Voorts wordt ze verplicht om consumenten bewust te maken van de mogelijkheden van loopvlakvernieuwing. Alle betrokken partners zullen daarenboven verplicht worden de banden die in aanmerking komen voor loopvlakvernieuwing, apart te houden.

De andere doelstellingen in de overeenkomst worden strenger. Tot op heden mocht de sector voor 55 percent energetisch valoriseren, dat wordt nu beperkt tot 45 percent. De doelstelling voor hergebruik, recyclage en loopvlakvernieuwing, wordt verhoogd.

De heer *Bart Martens* vraagt of de nieuwe MBO de overheid een voorbeeldfunctie zal toekennen, bijvoorbeeld door de bussen van De Lijn te laten rijden met banden waarvan het loopvlak vernieuwd is.

De heer *Roeland Bracke* bevestigt dat de MBO een dergelijke verbintenis bevat.

2. Afgedankte voertuigen

De heer *Roeland Bracke* licht toe dat in 2008 het grootste aantal afgedankte voertuigen ooit werd ingezameld in Vlaanderen: ongeveer 81.000 voertuigen, goed voor ongeveer 73.000 ton. Desondanks zijn er nog heel wat voertuigen die niet in het systeem terechtkomen.

De verwerking van de ingezamelde voertuigen scoort goed, ook in vergelijking met de andere Europese landen. De doelstellingen worden gehaald: hergebruik 17 percent, recyclage 71 percent en energetische valorisatie 2 percent. In totaal dus 90 percent, terwijl de doelstelling 85 percent is. Een restfractie van 10 percent wordt gestort, het gaat vooral om materiaal dat vrijkomt na verwerking. In 2015 worden de doelstellingen voor verwerking, in uitvoering van de Europese richtlijn betreffende autowrakken, strenger. Dan zal nog maximaal 5 percent mogen worden gestort of verbrand.

Het federale project Mobivis heeft tot doel de traceerbaarheid van de afgedankte voertuigen te verhogen door in een databank de eigenaar van het voertuig aan het chassisnummer te koppelen. Een eigenaar kan zijn voertuig dan enkel uitschrijven mits hij een certificaat van vernietiging heeft. In een latere fase wordt een koppeling aan de verkeersbelasting overwogen, zodat de verkeersbelasting verschuldigd is tot de eigenaar het certificaat van vernietiging kan voorleggen.

De MBO liep tot midden 2009, de onderhandelingen over de nieuwe MBO zijn ondertussen in de eindfase. Een principeakkoord werd op 19 januari 2010 ondertekend.

Mevrouw *Valerie Taeldeman* vraagt of het project Mobivis ervoor zal zorgen dat België voldoet aan de Europese richtlijn betreffende de autowrakken.

De heer *Wilfried Vandaele* vraagt of OVAM een zicht heeft op de auto's, vaak wrakken, die naar Oost-Europa en zelfs Afrika worden verscheept.

De heer *Roeland Bracke* antwoordt dat er in België jaarlijks ongeveer 600.000 nieuwe voertuigen worden gekocht. Via de MBO worden 140.000 afgedankte voertuigen ingezameld in België. Het is dus duidelijk dat er veel meer voertuigen afgedankt worden dan er worden ingezameld. Maar het blijft moeilijk te bepalen wanneer een voertuig afval is en wanneer niet. Een herbruikbaar voertuig valt niet onder de afvalwetgeving en de verkoop en export ervan is dus niet illegaal.

De heer Bracke beaamt dat het project Mobivis in de Europese richtlijn kadert. OVAM ijvert ervoor om het Mobivis-project zo snel mogelijk te starten, maar het is geen Vlaamse bevoegdheid. Illegale export van afgedankte voertuigen is evenmin een bevoegdheid van OVAM, maar wel van de milieu-inspectie, de politie, de douanediens ten. OVAM helpt die diensten, onder meer met informatie. Voor het overige kan OVAM alleen zoveel mogelijk sensibiliseren voor het MBO-systeem. Bij de controles van verwerkers of garages bekijkt OVAM steeds het afvalstoffenregister. Maar illegale handel staat uiteraard niet in dat register.

De heer *Wilfried Vandaele* laat opmerken dat heel wat import en export wellicht legaal is.

De heer *Bart Martens* stelt dat in de havens als criterium voor export wordt nagegaan of de auto nog rijvaardig is. Maar dat is moeilijk in regels te gieten.

De heer *Roeland Bracke* zegt dat OVAM daar geen pasklaar antwoord op heeft. Het probleem stelt zich ook voor heel wat elektronische en elektrische apparaten. OVAM werkt aan een studie over hergebruikcriteria voor elektronische toestellen.

De heer *Bart Martens* weet dat autowrakken soms worden volgepropt met elektrische en elektronische apparaten en dan naar Afrika worden verscheept. Hij gaat ervan uit dat heel wat afvalstoffen worden hergebruikt, maar het mag niet gaan over selectief hergebruik waarbij de andere delen worden weggegooid. De voorzitter pleit voor een goede samenwerking met de douane om de selectie te doen en ecodumping te vermijden.

In welke mate leggen de Europese richtlijn en VLAREA recyclagenormen op per materiaalstroom, bijvoorbeeld kunststoffen, metalen, non-ferro? De heer Martens vermoedt bijvoorbeeld dat vooral het staal van een auto wordt gerecycleerd. Op termijn is het nodig om ook kunststof te recyclen. Uit de algemene cijfers valt niet af te leiden of dat nu al gebeurt. Hetzelfde geldt voor de shredderresidu's. Het is te verkiezen de kunststofonderdelen te recyclen in plaats van energetisch te valoriseren.

De heer *Hugo Geerts* legt uit dat een wrak voor ongeveer 75 percent uit metaal bestaat, het huidige recyclagepercentage van 90 percent bewijst dat al een deel van de andere materialen wordt gerecycleerd en niet verbrand. De wijziging van de milieuheffingen in het programmadecreet bij de begroting 2010, streeft naar een totaal verbod op storten. Noch de Europese richtlijn, noch VLAREA bevatten aparte doelstellingen voor de kunststoffen.

De heer *Bart Martens* vraagt of de schrootpremies in andere Europese lidstaten gekoppeld zijn aan een verwerkingsplicht van het wrak. Of mogen de wrakken ook op de tweedehandsmarkt worden doorverkocht? Als die wagens effectief worden vervangen door schonere en zuinigere exemplaren, is dat een goede maatregel, als ze op de tweedehandsmarkt terechtkomen, wordt de vervuiling enkel verplaatst. Als de schrootpremie gekoppeld is aan een recyclageverplichting, kan dat dan weer de tweedehandsmarkt doen opdrogen.

De heer *Dirk Peeters* antwoordt dat die voertuigen waarvoor een schrootpremie wordt toegekend in Duitsland verplicht uit het verkeer worden gehaald.

De heer *Bart Martens* suggereert bij Febelauto na te vragen in welke mate de schrootpremie een invloed heeft op de aanvaardingsplicht van autowrakken.

3. Afvalbatterijen

De heer *Roeland Bracke* stelt dat in 2008 81,36 percent van de batterijen die verkocht zijn, ingezameld is. Dat is vergelijkbaar met het ingezamelde percentage van 2007. Het gaat daarbij niet om batterijen die in het toestel zitten bij aankoop, maar enkel om vervangbatterijen. De ingezamelde fractie in tonnage daalt met 7 percent, maar er zijn ook iets minder batterijen verkocht in 2008.

De verwerkingsresultaten zijn niet in kaart te brengen omdat er nog geen akkoord is over de berekeningsmethode. Er is beslist te wachten op een Europese berekeningsmethode die allicht binnenkort beschikbaar zal zijn. OVAM zelf weet wel degelijk waar de ingezamelde batterijen naartoe gaan en door welke bedrijven ze worden verwerkt. Die bedrijven beschikken over de nodige milieuvergunningen. De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) heeft in 2006 een studie uitgevoerd die bevestigt dat het een goede verwerkingsmethode is voor de ingezamelde batterijen.

Ook deze MBO is in 2008 afgelopen. De procedure voor de nieuwe overeenkomst loopt. Eerstdaags opent Bebat, het beheersorganisme van de batterijproducenten, een automatisch sorteercentrum. De financiële situatie van Bebat blijft een aandachtspunt, maar dan omdat het beheersorganisme grote reserves heeft in vergelijking met de jaarlijkse kosten en de maatschappelijke opdracht.

Mevrouw *Valerie Taeldeman* vraagt meer uitleg over die financiële situatie. Heeft die te maken met de vereffening van Vlabat in 2005? Staat Bebat er beter voor dan Vlabat wegens de milieutaks op batterijen?

De heer *Roeland Bracke* antwoordt dat de financiële situatie inderdaad door de federale ecotakswetgeving kan worden verklaard. De milieubijdrage van 0,1239 euro is eigenlijk meer dan nodig om de kosten van inzameling en verwerking te dekken, maar kan door Bebat niet worden verlaagd omdat hij vastligt in een koninklijk besluit. De reserves van Bebat blijven dus toenemen.

De heer *Bart Martens* vraagt ervoor te zorgen dat de beheersorganismen geen te hoge reserves oppotten. Een te hoge taks is in het nadeel van de consument. OVAM zegt geen bindende adviezen te geven over de financiën van de beheersorganismen, omdat de overheid ook geen financieel risico wil lopen in de overeenkomsten. Is het niet mogelijk om toch meer dwingende regels vast te leggen zodat het geld van de consument gebruikt wordt waarvoor het werd ingezameld?

De heer *Hugo Geerts* is het ermee eens dat er geen financiële spaarpotten horen te zijn bij de beheersorganismen. Bebat is een geval apart omdat Vlaanderen de ecotaks per batterij niet kan verlagen. Die wordt immers federaal vastgelegd. De vorige Vlaamse Regering heeft drie keer een brief naar de federale minister van Financiën gestuurd met de vraag de bijdrage af te schaffen of aan te passen. Minister Schauvliege zal een nieuwe poging ondernemen met de drie gewesten samen.

De heer *Bart Martens* vraagt of de oplaadbare batterijen van elektrische wagens of van hybride wagens onder deze MBO vallen of onder de overeenkomst voor afgedankte voertuigen.

Als de levensduur van batterijen toeneemt en als er meer oplaadbare batterijen gebruikt worden, zullen de inkomsten uit de milieutaks op batterijen dalen. De overheid zou ook kunnen investeren in onderzoek en ontwikkeling van recyclagetechnologie van oplaadbare autobatterijen. Daarvoor zou eventueel de reserve van Bebat kunnen worden gebruikt

De heer *Roeland Bracke* vindt dat een interessante suggestie. De vraag is in welke mate de producenten die het geld hebben geïnd en beheren, bereid zijn om te investeren in de recyclage-industrie. Ze beschouwen het immers als hun middelen, die ze willen gebruiken om hun inzameldoelstellingen te halen.

De heer *Bart Martens* denkt dat recyclage ook in het belang van de producenten kan zijn, als de grondstofprijzen stijgen bijvoorbeeld.

4. Afvalloodstartbatterijen

De heer *Roeland Bracke* licht toe dat afvalloodstartbatterijen vooral autobatterijen zijn. Als de batterij niet meer werkt, heeft ze toch nog een economische waarde omdat de loodprijs vrij hoog is. Heel wat private bedrijven zoeken de markt af om de batterijen te kunnen inzamelen. Het inzamelpercentage van 144 percent is een schatting met veel onzekerheid. Het is immers niet altijd duidelijk waar de batterijen naartoe gaan en wie ze verzamelt. De verwerkingsdoelstelling van 65 percent wordt zeker gehaald. Dat geldt ook voor de deeldoelstellingen, zoals voor de recyclage van lood die met 95 percent zeker wordt gehaald. De recyclagedoelstelling voor kunststoffen ligt op 30 percent, maar in realiteit is het 37 percent. Het zuur wordt voor 100 percent geneutraliseerd.

De MBO is afgelopen in 2008. De procedure voor de nieuwe MBO loopt, in feite wordt de bestaande overeenkomst gewoon voortgezet. Blijvende aandacht voor betrouwbaarheid en validatie van de gerapporteerde gegevens is nodig. Anderzijds is het een positieve afvalstroom, er zijn voldoende partijen geïnteresseerd om de batterijen te verwerken en het lood te recupereren. De overheid moet afwegen of het zinvol is te investeren in betrouwbaardere gegevens.

5. Afvalfotochemicaliën

De heer *Roeland Bracke* legt uit dat de MBO Afvalfotochemicaliën afliep in 2007 en in 2008 is voortgezet. De Vlaamse Regering heeft begin 2009 beslist om de aanvaardingsplicht van die chemicaliën af te schaffen. De belangrijkste motivatie is dat door de digitalisering er steeds minder fotochemicaliën worden gebruikt.

De ingezamelde chemicaliën komen voornamelijk van bedrijven. Ook die fractie is beperkt, slechts 6000 ton. Via de containerparken en de inzameling van klein gevaarlijk afval (kg) wordt nog ongeveer 170 ton verzameld, deels van particulieren maar allicht eerder van zelfstandigen en kmo's. De verwerking is grotendeels gegarandeerd omdat het grootste deel van die afvalfotochemicaliën zilverhoudend is en het rendabel is het zilver eruit te halen. De niet-zilverhoudende chemicaliën worden meestal in waterzuiveringsinstallaties behandeld. Daarbij worden er geen materialen of grondstoffen teruggewonnen.

6. Afgedankte elektrische en elektronische apparaten

De heer *Roeland Bracke* zegt dat er in Vlaanderen in 2008 9,5 kilogram afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA) per inwoner is verzameld, de doelstelling bedraagt 8,5 kilogram per inwoner. Ongeveer 41,5 percent van de toestellen die op de markt worden gebracht, wordt ingezameld. Het gaat dan hoofdzakelijk over huishoudelijke elektronica. De professionele afgedankte en elektronische apparaten valt sinds enkele jaren ook onder de aanvaardingsplicht. Die inzameling blijft beperkt tot ongeveer 5 percent van wat er op de markt wordt gebracht.

Inzake de verwerking worden nagenoeg alle doelstellingen gehaald. De doelstellingen zijn opgesplitst per materiaalfractie, dus voor ferrometalen, voor non-ferrometalen, voor kunststoffen. In totaal zijn er een veertigtal doelstellingen waarvan er een paar net niet worden gehaald. Het gaat dan meestal over kunststoffen wegens een gebrek aan afzetmogelijkheden voor recyclage of energetische valorisatie.

Sinds midden 2009 is er een nieuwe MBO van kracht. Ook het beheersorganisme Recupel heeft heel wat financiële middelen in reserve en dat blijft een aandachtspunt. De inzameling van professionele toestellen zou nog moeten stijgen.

Op vraag van mevrouw *Valerie Taeldeman* bevestigt de heer *Roeland Bracke* dat de koel- en vriestoeestellen de doelstelling inzake hergebruik en recyclage van kunststoffen net niet halen.

De heer *Bart Martens* weet dat de professionele toestellen door de regionale overslagstations (ROS) worden geweigerd. Is het niet mogelijk de ROS te verplichten om, desnoods tegen kostprijs, de professionele apparaten te ontvangen? Recupel weigert die toestellen te verwerken en blijktbaar niet bij gebrek aan middelen.

De heer *Roeland Bracke* ontkent dat Recupel die toestellen weigert, het zamelt momenteel een 5 percent van de professionele toestellen in. Die vallen ook nog maar kort onder de aanvaardingsplicht. Het systeem moet dus nog verder worden uitgebouwd. Er is een belangrijk verschil met de huishoudelijke AEEA, waar alle toestellen gratis worden ingezameld bij de detailhandel of op het containerpark. Voor professionele apparatuur gebeurt dat niet. Professionelen betalen enkel een administratieve bijdrage bij de aankoop van het apparaat, maar bij afdanking betalen ze of krijgen ze geld voor het afgedankte apparaat (afhankelijk van de waarde van het toestel op dat moment). Sommige toestellen kunnen tweedehands worden verkocht, andere bevatten waardevolle metalen.

De heer *Bart Martens* oppert de mogelijkheid dat die stroom vooral bij het grofvuil terechtkomt, gezien men in een containerpark moet betalen.

De heer *Roeland Bracke* repliceert dat professionele apparaten in principe noch bij het grofvuil, noch in containerparken kunnen terechtkomen. Grote bedrijfsapparaten zoals servers, kopieerapparaten of keukeninstallaties raken niet tussen het huishoudelijke afval. Er is wel een hele sector van schroothandelaren die ze tegen betaling terugnemen, los van de activiteiten van Recupel.

De vertegenwoordiger van OVAM wijst erop dat Recupel thans een nieuw systeem uitwerkt, het charter, waarin degene die zich van een professioneel apparaat wil ontdoen, een contract afsluit met een operator uit de lijst waarmee Recupel samenwerkt. De operator rapporteert tegen een kleine vergoeding over het aantal ingezamelde toestellen en hun verwerking of recyclage. De heer *Bracke* noemt enkele redenen waarom men, anders dan bij huishoudelijke toestellen, moeilijk een bijdrage kan koppelen aan professionele apparaten. De diversiteit is veel groter dan het beperkte aantal categorieën van huishoudtoestellen. Bovendien is de levensduur veel langer. De markt is ook helemaal anders gestructureerd, waardoor Recupel er moeilijk snel vat kan op krijgen.

De heer *Dirk Peeters* vindt dat Vlaanderen te snel tevreden is met een inzameling van 41 percent. Volgens het lid is een hogere doelstelling haalbaar. Hij verwijst naar de gevaarlijke componenten die deze afvalstroom bevat en de financiële middelen waarover Recupel beschikt. Bij professionele apparaten haalt men zelfs maar 5 percent. Het aandeel dat tweedehands producten wordt genoemd, valt volledig buiten het beeld van de afvalwetgeving en de overeenkomst. Op die gigantische markt hebben vrijbuiters vrij spel. De deur staat daardoor wagenwijd open voor misbruiken.

De heer Peeters hoort dat de communicatie tussen de Milieu-inspectie en de diensten van douane en justitie verstoord is en dat er te weinig middelen zijn om die stroom daadwerkelijk aan te pakken. In het hoofdstuk Handhaving van het verslag staat dat 76 percent van de gecontroleerde bedrijven in overtreding is. Wordt die lijst doorgegeven aan het parket en de Milieu-inspectie voor opvolging? Het lid wil ook weten waarom het Waalse en Brusselse Gewest de overeenkomst nog niet hebben ondertekend. Zijn er andere middelen om kordater op te treden? Kan OVAM niet meedenken over de mogelijke aanpak van het onderscheid tussen afval en tweedehands?

De heer *Roeland Bracke* antwoordt dat OVAM momenteel een studie uitvoert naar criteria voor wat hergebruik is en wat niet.

Wat betreft het ambitieniveau van de doelstelling, herinnert hij eraan dat 8,5 kg per inwoner was vastgelegd voor 2007. De reden waarom deze doelstelling sindsdien niet meer is verhoogd, is dat momenteel de Europese richtlijn inzake AEEA wordt herzien. OVAM wacht op het resultaat daarvan. In het voorstel tot herziening staat als doelstelling 65 percent van wat de voorbije twee jaar op de markt is gebracht, een percentage dat het Vlaamse Gewest nu niet haalt. Anderzijds is het Vlaamse Gewest vandaag koploper in Europa voor inzameling. De spreker onderstreept dat het allesbehalve zeker is dat het voorstel van 65 percent ook uiteindelijk in de nieuwe richtlijn komt.

Verder moet het inzamelpercentage van 41 percent (9,5 kg per inwoner) worden genuanceerd. Er wordt in Vlaanderen ongeveer 20 kg AEEA verkocht per inwoner per jaar, maar men heeft geen idee over het volume dat jaarlijks wordt afgedankt. Niet elke aankoop dient immers voor de vervanging van een ander toestel. De grootte van de lekstroom is onbekend. Dat neemt niet weg dat Vlaanderen in de Europese vergelijking een mooi resultaat haalt.

OVAM voert in het kader van de aanvaardingsplicht controles uit bij de producenten en bij de actoren die door Recupel zijn aangewezen voor verwerking of inzameling. Bij bedrijven die zich van apparaten ontdoen, wordt veel minder gecontroleerd. De spreker erkent daarom het belang van samenwerking, bijvoorbeeld in de vorm van het delen van informatie met Milieu-inspectie, douane- en politiediensten. De heer Bracke wijst erop dat OVAM al opleidingssessies organiseerde voor douanediensten over informatie over illegaal afval. Voor een echte aanpak van de export zijn meer middelen nodig.

De heer *Hugo Geerts* voegt eraan toe dat op de Interministeriële Conferentie Leefmilieu van december 2009 een akkoord werd gesloten tussen de gewesten en de federale overheid om de samenwerking tussen de toezichthouders te verbeteren.

De heer *Bart Martens*, voorzitter, vraagt bij de volgende rapportering een overzicht te voegen van de herzieningen van Europese richtlijnen die worden voorbereid. Vlaanderen kan met zijn ervaring als koploper de herzieningsinitiatieven versterken.

7. Afgewerkte olie

De heer *Roeland Bracke* deelt mee dat 66 percent van de afgewerkte olie wordt ingezameld. Hij wijst erop dat niet elke olie die op de markt wordt gebracht, inzamelbaar is. Sommige worden geheel of gedeeltelijk verbruikt, zoals smeeroliën voor motoren. In het theoretische inzamelpercentage wordt daarmee rekening gehouden, wat Vlaanderen op ruim 85 percent brengt. De doelstelling voor inzameling is niet becijferd.

De ingezamelde oliën worden hoofdzakelijk gebruikt voor regeneratie, herraffinage of ander hergebruik. De doelstelling van deze verwerking bedraagt 85 percent, het resultaat ruim 91 percent. Daarnaast wordt ongeveer 3 percent verbrand met terugwinning van

energie, waarmee de doelstelling van maximaal 15 percent energetische valorisatie wordt gehaald.

Midden 2009 werd de aanvaardingsplicht uitgebreid tot de zogenaamde ‘first fill’. Dat is de olie die al aanwezig is in een voertuig of apparaat dat op de markt wordt gebracht.

8. Persdrukwerk

De heer Bracke zegt dat over de MBO Persdrukwerk weinig nieuws is te rapporteren. De inzameling wordt niet georganiseerd door de sector maar door de gemeenten, in samenwerking met Fost Plus. De ondertekenaars van de overeenkomst nemen wel preventie-initiatieven evenals financiële verantwoordelijkheid door advertentieruimte ter beschikking te stellen van de Vlaamse overheid, die daarin sensibiliseert over afvalbeleid. De vertegenwoordiger van OVAM wijst er wel op dat het protocol voor de verlenging van de stickeractie, gericht op het al dan niet weren van reclaimedrukwerk en gratis pers uit de bussen, nog niet werd ondertekend.

De heer *Bart Martens* herinnert aan het idee uit het vorige uitvoeringsplan voor huishoudelijke afvalstoffen om bij wijze van proef te starten met een omgekeerde stickeractie, waarbij de bewoners kunnen aangeven dat ze nog wel reclaimedrukwerk wensen, gecombineerd met een algemeen verbod op huis-aan-huisreclaimedrukwerk in het gemeentelijk politiereglement. Hebben die proefprojecten ooit plaatsgevonden? Dezelfde omkering zou men kunnen toepassen bij de distributie van telefoongidsen, suggereert de heer Martens. De vervanging van ‘opt out’ door ‘opt in’ kan een grote preventieve bijdrage betekenen.

Voor zover de heer *Roeland Bracke* weet, hebben die proefprojecten nooit plaatsgehad. Er zijn evenmin aanzetten om dat binnenkort te doen. De vertegenwoordiger van OVAM gelooft niet dat dit haalbaar is binnen MBO-onderhandelingen. De projecten kunnen dan zeer interessant zijn, ze zijn moeilijk te realiseren met de sector zelf.

De heer *Hugo Geerts* vult aan dat geen enkele gemeente gedurende de looptijd van het vorige plan enige interesse voor deze proefprojecten heeft getoond.

Mevrouw *Gweny De Vroe* suggereert om het idee in de samenwerkingsovereenkomst Milieu tussen de Vlaamse overheid en de gemeenten op te nemen. De heer *Wilfried Vandaele* vraagt zich af of een gemeente individueel een dergelijke houding kan aannemen tegenover de distributie van telefoongidsen. Voor de heer *Bart Martens* lijkt het moeilijk dat gemeenten dit individueel zouden doen.

De heer *Hugo Geerts* verklaart dat een gemeente zonder enige twijfel een initiatief kan nemen wat de reclamestickers betreft. Telefoongidsen vormen een ander probleem vanwege de federale verplichting aan operatoren om in elk geval de witte gids ter beschikking te stellen.

De heer *Bart Martens* informeert naar buitenlandse voorbeelden van het opt-insysteem voor telefoongidsen. Gezien de tonnen papier die aan dergelijke gidsen worden besteed en de mogelijkheden die er zijn om ze op intranet te raadplegen, kan hier veel papier worden bespaard.

9. Reclaimedrukwerk

De heer *Roeland Bracke* wijst op de start van een nieuwe MBO, met terugwerkende kracht vanaf 2008. In de plaats van een vaste producentenbijdrage per hoeveelheid op de markt gebracht papier, wordt de bijdrage sindsdien gekoppeld aan de marktprijs voor oud papier. Als die voldoende hoog is om de inzamelkosten te dekken, bedraagt de bijdrage

nul. Bovendien worden alleen nog gemeenten uitbetaald die geen taks meer heffen op het verspreiden van reclaimedrukwerk. Daarover werd een omzendbrief verspreid.

De heer *Dirk Peeters* heeft vragen bij de resultaten van de wijziging op het vlak van preventie. Door de taks op reclaimedrukwerk verminderde in zijn gemeente de hoeveelheid drukwerk aanzienlijk. De hoeveelheid dreigt nu weer toe te nemen en bovendien verliezen de gemeenten inkomsten. Het lid pleit voor kritische opvolging en vreest dat de overeenkomst met de sector de deur te wijd openzet.

Mevrouw *Valerie Taeldeman* merkt op dat in 2008 nul euro aan bijdragen in het interventiefonds werd gestort. Er viel dus niets te verdelen onder de gemeenten zonder taks op reclaimedrukwerk. Is er al zicht op het bedrag voor 2009?

De heer *Roeland Bracke* heeft nog geen concrete cijfers van de Interregionale Verpakingscommissie (IVC) gekregen. Vanwege de impact in 2009 van de crisis op de prijs van het oud papier, zou het bedrag iets hoger kunnen zijn.

Mevrouw *Valerie Taeldeman* vraagt om de cijfers van de IVC te bezorgen aan de commissie van zodra ze beschikbaar zijn. In hoeveel gemeenten bestaat nog steeds een heffing? Kunnen de gemeenten alsnog een dergelijke heffing invoeren?

De heer *Roeland Bracke* weet dat eind 2009 al 12 gemeenten hun reglement hadden aangepast en de heffing afgeschaft. Een actuele lijst is te raadplegen op de website van het beheersorganisme, www.papierfonds.be. Hij bevestigt dat de omzendbrief gemeenten niet verbiedt alsnog een heffing in te voeren.

Mevrouw *Gweny De Vroe* vraagt of het preventieplan van het beheersorganisme met betrekking tot niet-recycleerbare verpakkingen van reclaimedrukwerk, intussen al klaar is.

De heer *Roeland Bracke* deelt mee dat OVAM zes maanden na de ondertekening van de MBO inderdaad een ontwerpplan ontving, maar dat zij het als onvoldoende onderbouwd en uitgewerkt heeft afgewezen. Er is in de overeenkomst geen termijn opgelegd voor een verbeterd ontwerp. Naast preventie inzake verpakkingen moeten ook initiatieven worden genomen met betrekking tot milieuvriendelijke lijmen, inkten en papier.

10. Oude en vervallen geneesmiddelen

De heer *Roeland Bracke* zegt dat het systeem van inzameling van oude en vervallen geneesmiddelen via apotheken al meer dan 20 jaar goed loopt. In 2010 werd ongeveer 300.000 kg ingezameld, wat neerkomt op ongeveer 50 gram per inwoner. Via de kga-inzameling in containerparken werd 29.000 kg opgehaald. De verwerking gebeurt in huisvuilverbrandingsinstallaties. De heer *Bracke* pleit wel voor blijvende bewustmaking van de consument.

De heer *Bart Martens* vraagt waarom de gebruiker deze categorie niet gewoon met het restafval kan meegeven, als zij toch eindigt in de huisvuilverbrandingsovens?

De heer *Roeland Bracke* antwoordt dat ook OVAM die vraag al herhaaldelijk heeft gesteld. Op het einde van de termijn van de overeenkomst zal de meerwaarde van de selectieve inzameling via de apotheken opnieuw worden geëvalueerd. Argumenten die worden aangehaald zijn dat de inzameling een gelegenheid is voor de apotheker om de patiënt te informeren, en het vermijden van veiligheidsproblemen met geneesmiddelen in vuilniszakken.

De heer *Wilfried Vandaele* vraagt of sommige ingezamelde en nog niet vervallen geneesmiddelen door de industrie worden hergebruikt.

De heer *Roeland Bracke* antwoordt dat dit theoretisch zou kunnen. De heer *Bart Martens* twijfelt aan de haalbaarheid daarvan. Hij heeft wel begrip voor de afzonderlijke inzameling van injectienaalden ter vermijding van prikongevallen.

11. Gebruikte frituurvetten en -oliën

De heer *Roeland Bracke* deelt mee dat in 2008 ruim 23.000 ton aan gebruikte frituurvetten en oliën werd ingezameld in België. De stijgingen in 2008 en in de voorgaande jaren geven aan dat Valorfrit op schema zit om de doelstelling voor 2012 te halen en die bedraagt ongeveer 28.000 ton. Er zijn geen intermediaire doelstellingen bepaald. De ingezamelde vetten en oliën worden voor driekwart gebruikt voor de productie van biodiesel, ongeveer 20 percent voor de opwekking van energie en een kleine rest wordt gerecycleerd in smeermiddelen, zepen en dergelijke. Ook hier blijft de bewustmaking van de burger een aandachtspunt, omdat OVAM ervan uitgaat dat het potentieel veel hoger is.

De heer *Bart Martens* informeert naar het verbrandingsverbod dat in VLAREA voor deze stroom werd ingevoerd.

De heer *Hugo Geerts* antwoordt dat het verbod niet van toepassing is op plantaardige vetten. Voor de dierlijke vetten werd al twee jaar een afwijking verleend.

12. Algemeen

Mevrouw *Valerie Taeldeman* vraagt op welke manier de diensten van gemeenten en intercommunales, waarop de beheersorganen voor de inzameling van afvalstromen vaak een beroep doen, bij de opmaak van MBO's worden betrokken.

De heer *Roeland Bracke* antwoordt dat de aanvaardingsplicht altijd rust op de producent. Daarom onderhandelt OVAM eerst met de producenten. Andere zogenaamde stakeholders, zoals de Federatie van Bedrijven voor Milieubeheer (FEBEM), de Confederatie van de Belgische recuperatie (Coberec) of de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), worden uitgenodigd om input te leveren op een of twee vergaderingen. Hun opmerkingen worden door OVAM meegenomen in de onderhandelingen over de overeenkomst, maar daar nemen zij niet zelf aan deel.

De heer *Bart Martens* vindt dat een minpunt van het decreet. Hij suggereert om te bekijken of de wetgeving niet moet worden aangepast om een akkoord tussen verschillende belanghebbenden, en niet alleen met de sector, mogelijk te maken.

De heer *Roeland Bracke* meent dat de bestaande procedure voldoende inspraakmogelijkheid biedt. Zijn ervaring leert dat het in de onderhandelingen met de sector maar moeilijk tot een akkoord komt. Nog meer actoren bij de onderhandelingen betrekken, zal een uitkomst nog moeilijker maken.

Hij wijst erop dat OVAM onderhandelt met de producenten en invoerders die aan aanvaardingsverplichtingen worden onderworpen. Het is aan hen om te bepalen op wie ze een beroep doen bij welk aspect van de uitvoering. OVAM ziet de andere actoren eerder als leveranciers van diensten aan de producenten. Als zij mee zouden onderhandelen over de doelstellingen van hun klanten, ontstaat het gevaar van belangenvermenging.

De heer *Bart Martens* meent dat één loket voor de consument veel eenvoudiger zou zijn. Nu maakt de ene sector gebruik van de gemeentelijke kanalen, de andere niet. Hij erkent wel dat het niet gemakkelijk is om tot vrijwillige akkoorden als sectorale MBO's te komen.

Het alternatief van individuele overeenkomsten is dan weer niet werkbaar. Misschien kan met de federale overheid een afspraak worden gemaakt over een verwijderingsbijdrage die in de productprijs wordt verrekend, en waarvan de opbrengst naar de gewesten gaat om de inzameling en de verwerking te organiseren. Een dergelijke stok achter de deur zou sectoren aanzetten om sneller een MBO af te sluiten. De heer *Wilfried Vandaele* plaatst vraagtekens bij een dergelijke federale oplossing.

De heer *Bart Martens* repliceert dat veel MBO's pas zijn gaan werken op het moment dat de verschillende gewesten onderling afspraken maakten. Hij vindt zijn voorstel logischer dan een dergelijke schijnregionalisering. Bovendien wordt men dan niet langer gegijzeld door de bereidheid van de andere gewesten om dezelfde inspanning te doen.

De heer *Roeland Bracke* bevestigt het belang van intergewestelijke afstemming voor de aanvaardingsplichten. De laatste jaren is echter de asymmetrie toegenomen. Er is nu wel een nieuw intergewestelijk platform voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, waarin vertegenwoordigers van kabinetten en agentschappen minstens drie keer per jaar samenkomen met het oog op een gemeenschappelijk standpunt en meer coördinatie.

De samenwerking tussen de producenten en de gemeenten is altijd een moeilijk punt geweest. De vraag was immers of de producenten de gemeenten moesten vergoeden voor het werk verbonden aan de inzameling. Het klopt dat zij een aanvaardingsplicht hebben, maar de gemeenten hebben een zorgplicht. In het kader van de herziening van het Afvalstoffendecreet, naar aanleiding van de nieuwe Europese kaderrichtlijn, zal aan de producenten worden opgelegd om in het kader van de producentenverantwoordelijkheid, bijvoorbeeld de aanvaardingsplicht, verplicht samen te werken met de gemeenten, tenzij de Vlaamse Regering hen daar expliciet van ontslaat.

De heer *Bart Martens* meent dat Vlaanderen in dit opzicht vooruitloopt op Europa omdat het de inzamelkosten al ziet als een onderdeel van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, en niet alleen de verwerkingskosten zoals de Europese richtlijn. Hij pleit ervoor de Vlaamse visie door te drukken bij de herziening van de richtlijn.

De heer *Roeland Bracke* stelt dat die bezorgdheid alvast is meegenomen in de voorbereiding van het wijzigingsdecreet door OVAM. Hij wijst er ook op dat een ministerieel besluit referentiebedragen heeft vastgelegd voor de vergoeding door beheersorganen van de kosten die gemeenten maken (ministerieel besluit van 18 juli 2005 houdende vaststelling van nadere regels voor de aanrekening van de inzamelkosten op containerparken door producenten in het kader van de aanvaardingsplicht).

Mevrouw *Valerie Taeldeman* wil weten of Vlaanderen nog altijd koploper is inzake selectieve inzameling.

De heer *Roeland Bracke* heeft daarover geen nieuwe, objectieve gegevens. Voor bepaalde fracties als afgedankte apparaten en voertuigwrakken is het Vlaamse Gewest zeker nog steeds koploper, maar voor andere is dat niet bekend bij gebrek aan recent, vergelijkend onderzoek.

De heer *Hugo Geerts* wijst erop dat de restafvalcijfers voor huishoudelijk afval en het hoge recyclagepercentage in die richting wijzen.

Mevrouw *Gweny De Vroe* verwijst naar de hoorzitting over de capaciteit voor de verwerking van afval in Vlaanderen. Daaruit bleek dat Vlaanderen nog altijd goed scoort voor huishoudelijk afval maar dat op het vlak van bedrijfsafval nog veel meer kan gebeuren inzake selectieve inzameling.

De heer *Bart Martens* concludeert dat in het kader van de bespreking van het nieuwe Afvalstoffendecreet een aantal aspecten van de aanvaardingsplicht en haar vormgeving in MBO's moeten herbekeken en misschien bijgeschaafd worden. Hij noemt het betrekken van andere belanghebbenden, de correcte vergoeding van lokale besturen, het principe van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid en een éénloketsysteem voor de burger.

13. Conclusie

De heer Bart Martens, voorzitter, wijst erop dat het decreet betreffende de milieubeleids-overeenkomsten bepaalt dat het Vlaams Parlement binnen 45 dagen na ontvangst van de verslagen bezwaar kan maken tegen de overeenkomsten. Het Vlaamse Gewest zegt dan de overeenkomst in kwestie op. De voorzitter heeft geen argumenten gehoord om een overeenkomst stop te zetten. Wel moeten de kritische opmerkingen meegenomen worden bij de uitwerking van vervolg- en nieuwe overeenkomsten.

De voorzitter,

Bart MARTENS

De verslaggever,

Wilfried VANDAELE